

SEVERNÍ POLABÍ

MĚSTA, OBCE A OSADY... od A do Ž NA ÚSTECKU

H

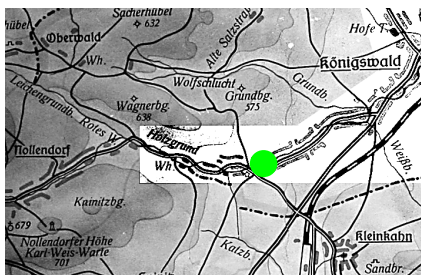
HORNÍ LIBOUCHEC

(Oberkönigswald, Holzgrund) - 430 - 510 m n. m. - V 21. roč. bulletinu K. K. (*Kaiserliche Königliche - císařské královské*) ústřední rady pro studium a zachování uměleckých a historických památek (*Mittheilungen der K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*) zveřejněném r. 1895 ve Vídni zmiňuje pražský univerzitní profesor mineralogie a paleontologie Gustav Karl Laube (* 8. 2. 1839 Teplice [Teplitz] - † 12. 4. 1923 Praha) v souvislosti s pradávými kamennými kříži při někdejší poštovní tepné (*Alte Poststraße*) proslulou bitvu (18. 2. 1126) u **Chlumce** (*Klum*), kolbiště klade mezi Horní Libouchec a **Knínice** (*Kninitz*) - dle pověsti tu kníže Soběslav I. (* cca 1075 - † 14. 2. 1140 Debrné [Döberle]) zajal vévodu Lotara III (* po 9. 6. 1075 - † 4. 12. 1137 Breitenwang) - viz **Čermná** (*Leukersdorf*) a **Havraní** (*Rabenhaus*).

Teritorium hraničilo s Krupským panstvím (*Herrschaft Graupen*), jemuž - jak v *Dějinách horního města Krupky v Čechách* (*Geschichte der Bergstadt Graupen in Böhmen*) otištěných r. 1868 v Praze tvrdí (str. 11) badatel a politik Dr. Hermann Hallwich (* 9. 5. 1838 Teplice - † 11. 4. 1913 Vídeň) - původně příslušelo. Spočívalo v honitbě *Regia silva* (1352) = Králův les (1357 *Kynswald*) - v darovací listině (1169) Vladislava II. (* cca 1110 - † 18. 1. 1174 Meerane) adresované johanitům 'Lubuhce'. Nástupem německé reformace drželi dědičné dominium míšeňští rytíři Salhausenové, po získání (1515) inkolátu (*také indigenát - plnoprávná příslušnost k domácí šlechtě, středověká obdoba občanství*) je od Mikuláše ml. Trčky z Lípy (* 1498 - † 2. 4. 1516) utřil Hanuš ze Salhausenu (* kol. 1480 - † 1550) a r. 1534 postoupil příbuznému Rudolfu z Býnova (*Bünau*) († 1535), jenž tu začal těžit dřevo (proto *Holzgrund*), následně kout, už co jílovský (*Herrschaft Eula*) neprodejný 'fideikomis' (svěřovaný vždy nejstaršímu), nabyl hraběcí rod Thunů. Lokalitu prezentuje 1. dvousvazková emise *Historického lexikonu obcí České republiky 1869 - 2005* (Český statistický úřad, 2006) jako zaniklou část **Libouchce** (*Königswald*) a odvolává se na str. 372 *Úplného místopisného slovníku království Českého* z pera odborného editora Václava Kotýšky (* 14. 2. 1865 Domašín u Dobrušky - † 1945 Praha), lexikon r. 1895 publikovala pražská firma Bursík & Kohout knihkupců Jaroslava Bursíka (* 1859 - † 1936) a Františka Kohouta (* 1841 Dřínov u Velvar [Weißworn] - † 7. 8. 1899 Praha)

Farář Anton Tscherny (* 24. 5. 1845 Svádov č. 15 - † 25. 10. 1927) - od r. 1883 do smrti poslán vykonával ve **Sněžné** (*Schnauhübel*) u **Krásné Lípy** (*Schönlinde*) - věnoval rodišti (vlastním nákladem v Ústí n. L. [1894 a 1900]) 2dílnou historiografii *Geschichte von Schwaden*, v níž připomíná podlouhý provoz z **Pirny** (*Perno, Pirno, Perensko*) a **Königsteinu** (*Králův kámen*) na **Petrovice** (*Peterswald*), H. Libouchec, Knínice, **Svádov** (*Schwaden*) a **Litoměřice** (*Leitmeritz*) do Prahy. Již v 17. stol. se pašovala saská sůl, poté přišel do módy tabák (v cigaretách i šňupací), káva, cukr, likéry, šafrán, hedvábí, vlna aj. Zboží překupníci dopravovali do Hellendorfu nebo Rosenthalu u **Tisé** (*Tyssa*). Handl se těšil paušální toleranci a ze systému 'oslíčku ořes se' profitovali takřka všichni, hlavně celní stráž. Šéfkomisaře nejednou obdarovali čepicí kontrabandu a po takovém úplatku finančové zkrátka neviděli, že půlka Petrovic (mnohdy i děti) čile pobíhá z Hellendorfu do vsí, tvarem plní chalupy i stodoly a vyčkává pašeráků. S příchodem (1847 - 51) železnice (*Sasko-česká státní dráha - Sächsisch-Böhmischen Eisenbahn*) iniciativy polevily, leč přetrvaly ještě poměrně dlouho.

Holzgrund (*Tschechenkenthal, Tschakental*) s hospodu (Wh. = Wirthaus) - 1. (josefské) mapování z l. 1764 - 68 (rektifikace 1780 - 83) uvádí termín *Schachenthal* - úpátí *Wagnerbergu* (605 m) a **Liščího kamene** (*Fuchsstein*) při **Jílovském potoce** (*Dorf Bach, Eulaubach, Eulauber Bach*) - na *Císařských povinných otiscích stabilního katastru Čech* z r. 1843 (resp. 1846 - Lith. Prohaska u. Winter C.) - *Königswald sammt der Ortschaft Oberwald in Böhmen - Leitmeritzer Kreis - Bezirk Tetschen* (Děčín) - rovněž *Leichengrundbach* i *Rothen [Rotes] Wiesengraben* (Červená luční strouha). *Via Salaria* (*Alte Salzstraße*) ubíhala ze srbského hradu Neleticů **Dobré Hory** (*Dobrohora, Dobrogora*) - dnešní **Halle** (*Hála Magdeburská*) - přes lázně **Gottleuba, Hladov** (*Hunger-tuch*), H. Libouchec, **Malé Chvojno** (*Kleinkahn*), **Žďár** (*Saara*), **Strážky** (*Troschig, Troshick*), **Božtěšce** (*Postitz*), **Ústí** a Středohoří do Prahy. - *Karte des Kreises Aussig* (Prof. Blumtritt, 1939)

Vydáno za finanční podpory Města Ústí n. L., líkérky GRANETTE a KS Kolbenschmidt Czech Republic, a. s.

Rozvodí (chvojensko.cz) - Správce ústeckého muzea (od r. 1935) a městský kronikář Franz Josef Wünsch (* 29. 5. 1902 Krásné Březno [Schön-priesen] - † 8. 11. 1967 Marl u Bayreuthu) na fenomén poukazuje r. 1935 článkem *Zur Geschichte der Tschakenthaler Wasserleitung* (O historii vodního hospodářství v Čekacím údolí) v 15. roč. čtvrtletníku zaměřeného na okr. Ústí a Cha- bařovce *Beiträge zur Heimat- kunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes* (str. 62), magazín se spolupracovníky od r. 1921 pří- pravoval gymnaziální pedagog a archivář PhDr. Franz Josef Umlauf (* 11. 7. 1883 Lipová [Spansdorf] - † 8. 11. 1967 Marl u Bayreuthu).

-Podmokelská nejprve ovocným, pak vysokým, topolovým stromořadím ve směru přímočařem do vrchu až na vysočinu podrudohorskou u *Zdáru*, odkudž přes *Libouchec* (Königswald) znenáhla se sklání k Podmoklím. U *Ždáru* (Saara) kříží se s ní jiná silnice z Ústí přes ves *Knínice* na holem úbočí Rudohorském, přímo do Nakléřova vedoucí. Na nejvyšším místě první silnice nalézá se zcela o samotě hostinec u „*Jitřenky*“ („zum Morgenstern“). - V. Wachsmann - *Severní Polabí - Od Litoměřic až k Hřensku. Okolí měst Ústí n. L., Teplíc, Litoměřic, Podmokel a Děčína - Česká Beseda v Ústí n. L. 1888*

Lukami od severozápadu dosud odvádí umělá stoka asi polo- vinu vody z Liboucheckého do Klíšského potoka. Právo na vodu si zajistilo Ústí smlouvou z roku 1847 s děčinskými Vartenberky. Z Klíšského potoka ji rozvádějí po městě v otevřeném vodovodu. Poháněla i ústecké mlýny. Tento starý vodovod nesl jméno „čakovský“ (Tschakenthaler). Vycházel z „údolí čekání“ v Libouchci, kde čekávaly obchodní karavany na celní odbavení. - František Pinc (* 3. 4. 1901 - † 26. 10. 1982) - *Výlety Severočeským krajem - Severočeské krajské nakladatelství (Liberec, 1961)*

Prastarý dům u Drážďanské brány koupil Michael Richter r. 1619 i s právem výčepu a pohostinství. Majitelkou se stala v r. 1763 Zuzana Raabová, dcera purkmistra Köhlera a v r. 1793 na tom místě postavi- la nový hostinec „*Zum Tschekental*“. (Stál poblíž Klíšského potoka, který teče od Nakléřova *Čekacím údolím* - Tschekental.). Městšané hostinec pilně navště- vovali, takže už koncem roku proinslí strážní - z Horní

Krucifix od fundátorů z čp. 175 a 226 u cesty k Nakléřovu (na soukromém pozemku)

Klíšský potok (chvojensko.cz) - Obyvatelé určitě svému minipotůčku říkali Nakléřovský, či prostě „potok“. Mapy o tom mlčí. Zárodek se vine Nakléřovským průsmykem (*Nollendorfer Pass*), o kterém jsme se učivali ve škole. Tudy kráčely dějiny dobré i zlé a již za Premyslovců do vnitrozemí pronikala kolonizace. Byla to oficiální Solní, také zvaná Lužická, ale i stezka pašeráků, zejména soli. Jezdily tudy poctivé formanské vozy, musely na úpatí roh přepřáhat a čekat na protijedoucí, aby se v úzkém terénu vyhnuly. Neslo název „Čekací údolí“, německy „Tschekental“. Dalším komolením se potůčku říkalo Čakovský a údolí Dřevěné (Holzgrund), neboť zde Vartenberkové až do 30. l. 19. stol. plavili dříví, než byla postavena silnice. Bystřina miji bývalou pašeráckou hospodu, kde jste si ještě po 2. svět. válce mohli dát čerstvé pstruhy. To už smje na území Libouchce, německy Königswald. Okolní lesy bývaly skutečně královskou honitbou. Na některých mapách se modrá stužka nazývá Libouchecký potok (*Luhbuhcebach*). V zahrádě jedné z prvních chalup je chráněná památka - umělé rozvodí. R. 1487 (před objevem Ameriky) odkoupili mouřící ústečtí radní od Vartenberků polovinu potoka a posílili tak Klíšský (*Katzbach, Grund Bach, Bradenbach, Brandenbach, Kleischbach* atd.). Smlouva se zachovala v plném znění: *‘Léta Božího tisícioho čtyřstého osmdesátého sedmého přistoupil pan Zikmund z Vartenberka na Děčín se strany jedné a konšel Jan Veltruský a Jan Pěkný - rychtář a Jan Charvát ze starších obce s mocí purkmistra města Ústí nad Labem a přiznal se k platu k půl sedmi kopám grošů pražských platit a dávatí rozděleně na sv. Jiří tři kopy a patnácte grošův a na svatý Havel též tři kopy a patnácte grošův českých a též pan Zikmund slibil týmž Ústeckým i jejich budoucím tu vodu, kteráž teče od Libouchce k Ústí a skrze město dáti téci, jakož tekla od starodávna bez překážky budoucně a k věčnosti. Zapsaný se jest stalo do desek zemských v tu sobotu po sv. Bonifáci téhož léta jako se svrchu píše.*‘ Bylo by zajímavé zjistit, zda a jak dlouho město platilo. Rozvodí bylo osazeno kovovou tabulkou s puncem - žele před pár lety zmizela. Dodnes umělým kanálem (*Königswald Wasser*) směrem ke Kninicím teče... - Helena Borská (* 14. 6. 1928 Mnichovo Hradiště - † 16. 5. 2004 Ústí n. L.) - *Poznámky k historii města Ústí n. L. a okolí (Spolchemie, 2004)*

Údolí Libouchecké (Königswaldské) počíná nad Oberwaldem, v dolejší části své má výběžek osady Königswaldu. Pobočné jeho údolí dosahuje až do Nollendorfu, vine se nim vozová příkřá cesta... Od pomníku rakouského a pruského pokračuje silnice Teplicko-

Nakléřovská výšina (Nollendorfer Höhe, Nollendorfer Berg) (603 m) - Nad kostelem sv. Josefa byla ke 100. výročí napoleonského duela (z neděle 29. na pondělí 30. 8. 1813) v neděli 31. 8. 1913 slavnostně otevřena mohutná 21m *Cisařská rozhledna (Kaiserwarte)* 🍀, projektoval ji ústecký architekt Emil Hanke a zbudoval Karl Wagner z **Varvažova (Arbesau)**, přejmenována (1923) na **Karl Weis Warte** po činovníku horského spolku *Gebirgsverein in Aussig* se (neudržována) o sobotní bouři 29. 1. 1944 zřítla. Dnes se zde tyčí telekomunikační věž.

(Drážďanské) Kryštof Kraus a Teplické brány Josef Thiele - magistrát o potvrzení, že mohou zavřít ve 22 hodiny a neotvírat každému, „*když v Tschekentalu hrála muzika*“. Žádost se sice dala hostinskému Raabovi na vědomí, není ale jisté, zda s tím byl srozuměn. Roky šly, lidé stárli a umírali, budovy chátraly. Hospoda byla i s okolními pozemky prodána a na jejím místě vyrostla ve 30. letech 20. století moderní budova zvaná kaviárna *Savoy* (roh Pařížské a Velké Hradební). - H. Borská - *Nasé město, jeho primátoři a význačné osobnosti - Ústecká kulturní platforma '98 (2004)*